

ВІДНОВЛЮВАНА ПРИРОДНА РОСЛИННІСТЬ ДОЛИНИ РІЧКИ ЖЕРЕВ

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир
ecosystem_lab@ukr.net

Річка Жерев – це річка, яка протікає територією колишніх Олевського, Лугинського, Овруцького і Народицького районів Житомирської області. Це найбільша притока річки Уж. Вона має довжину 96 км та площа басейну 1470 км². Починається неподалік смт. Нові Білокоровичі. Спочатку тече на північний схід, потім повертає на південний схід і починаючи від смт Лугини – на північний схід. Біля південної околиці смт. Народичі впадає в річку Уж.

Флора долини річки досить різноманітна [1, 2]. Серед дерев зустрічаються *Acer platanoides* (Клен гостролистий), *Salix caprea* (Верба козяча) та *Salix alba* (Верба біла), що мають площу проективного покриття 50 %. Серед чагарникового покриву *Rubus idaeus* (Малина звичайна), площа проективного покриття 70 %. Серед трав'яного покриву *Urtica dioica* (Кропива дводомна), *Hieracium sosnowskyi* (Борщовик Сосновського), *Glechoma hederacea* (Позхідник звичайний), *Galium aparine* (Підмаренник чіпкий), *Scirpus sylvestris* (Стугна), *Anthriscus sylvestris* (Бугиля лісова) з проективним покриттям біля 80 %. Також, в невеликій кількості трапляється *Lactuca serriol* (Латук компасний). Також, є рослини, які зустрічались по одній особі – це *Aegorodium podagrariae* (Яглиця звичайна) та *Taraxacum officinale* (Кульбаба лікарська)

Частина території біля селища Білокоровичі останнім часом не експлуатується як сільськогосподарські угіддя, меліоративні, гірничі або транспортні об'єкти [4]. Це активізувало процеси відновлення природної рослинності типом автогенної сукцесії [5].

Природна рослинність території представлена 11 класами рослинних угруповань, 16 порядками, 21 союзом рослинності та 28 асоціаціями рослинних угруповань [3]. Це класи *Phragmito-Magnocaricetea* Klika in Klika et Novak 1941, *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis* Klika in Klika et Novak 1941, *Molinio-Arrhenatheretea* R.Tx 1937, *Nardetea strictae* Rivas Goday et Borja Carbonell in Rivas Goday et Mayor López.1966, *Sedo-Scleranthetetea* Br.-Bl. 1955, , *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939, *Epilobietea angustifoliae* Tx. et Preising ex von Rochow 1951 *Artemisietea vulgaris* Lohmeyer et al. ex von Rochow 1951, *Alnetea glutinosae* Br.-Bl. et Tüxen ex Westhoff, Dijk et al. 1946, *Polygono arenastri-Poëtea annuae* Rivas-

Martínez 1975, Robinietaea Jurco ex Hadac et Sofron 1980, Plantagenetea majoris Tx. et Preising ex von Rochow 1951.

Клас Phragmiti-Magnocaricetea Klika in Klika et Novak 1941: включає в себе порядок Phragmitetalia Koch 1926 із союзами Phragmition Koch 1926 що містять асоціацію Phragmitetum australis Savič 1926. Клас Molinio-Arrhenatheretea R.Tx 1937 із порядком Galietalia veri Mirk. et Naum. 1986, союзом Agrostion vinealis Sipaylova, Mirk., Shelyag et V.Sl. 1985 та асоціаціями Agrostio vinealis-Calamagrostietum epigeioris (Shelyag et al. 1981) Shelyag, V.Sl. et Sipaylova 1985, Agrostietum vinealis-tenuis Shelyag et al. 1985, Poo angustifoliae-Arrhenatheretum elatiori Shevchuk et V.Sl. in Shevchuk et al., 1996, Potentillo argenteae-Poetum angustifoliae Solomakha 1996, порядком Arrhenatheretalia elatioris Tüxen 1931, союзом Arrhenatherion elatioris Luquet 1926: та асоціаціями Anthoxantho odorati-Agrostietum tenuis Sillinger 1933, союзом Synosurion cristati Tx. 1947 з асоціацією Lolietum perennis Gams 1927 порядком Molinetalia Koch. 1926 з союзом Mentho longifoliae-Juncion inflexi T. Müller et Görs ex de Foucault 2009 із асоціацією Juncetum effusi (Pauca 1941) Soó 1947, союзом Calthion palustris R.Tx 1937 із асоціацією Scirpetum sylvatici Ralski 1931, союзом Filipendion ulmariae Segal in Westhoff & den Held 1969 із асоціацією Lysimachio-Filipenduletum Balátová-Tuláčková 1978. Клас псамофітної рослинності Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis Klika in Klika et Novak 1941 включає в себе порядок Corynephorretalia canescentis Klika 1934, союз Corynephorion canescentis Klika 1931 та асоціацію Corniculario aculeatae-Corynephorretum canescentis Steffen 1931. Інший подібний клас Sedo-Scleranthetetea Br.-Bl. 1955 містить порядок Alyssoidis-Sedetalia albi Moravec 1967, союз Alyssoidis-Sedion Oberdorfer et Müller in Müller 1961 та асоціацію Sedo acri-Dianthetum hypanicum nova, а порядок Sedo-Scleranthetalia Br.-Bl. 1955 – союз Hyperico perforati-Scleranthion perennis Moravec 1967 із асоціацією Thymo pulegioidis-Sedetum sexangularis Didukh et Kontar 1998. Клас Nardetea strictae Rivas Goday et Borja Carbonell in Rivas Goday et Mayor López. 1966 складається із порядку Nardetalia Preis. 1950, союзу Violion caninae Schwickerath 1944 асоціацій Polygalo vulgaris-Nardetum strictae Oberd. 1957, Calluno-Nardetum Hrync 1959, Luzula pallescens-Nardetum strictae. Післялісовий клас рослинності Epilobieteae angustifoliae Tx. et Preising ex von Rochow 1951 вміщує порядок Galeopsio-Senecionetalia sylvatici Passarge 1981 союз Epilobion angustifoliae Oberd. 1957 та асоціацію Calamagrostietum erigii Juraszek 1928. Бореальні ліси класу Vaccinio-Piceetea Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939 представлені порядком Pinetalia sylvestris Oberdorfer 1957 союзом Dicrano-Pinion (Libbert 1933) Matuszkiewicz 1962 асоціаціями Cladonio-Pinetum Juraszek 1927, Dicrano-Pinetum Preising et Knapp ex Oberdorfer 1957. Прируслові вільхові ліси класу Alnetea glutinosae Br.-Bl. et Tüxen ex Westhoff, Dijk et al. 1946 включають порядок Alnetalia glutinosae R.Tx 1937, союз Alnion

glutinosae Malcuit 1929 та асоціацію Ribeso nigri-Alnetum Sol.-Gorn (1975) 1987. Рудеральна рослинність класу Artemisietea vulgaris Lohmeyer et al. ex von Rochow 1951 вміщує порядок Agropyretalia intermedio-repentis Th.Müll et Görs 1969 із союзом Convolvulo-Agropyron repentis Görs 1966 та асоціацією Agropyretum repentis Felföldy 1942 порядок Onopordetalia acanthii Br.-Bl. et Tx. ex Klika et Hadač 1944 із союзом Dauco-Melilotenion Görs ex Rostański et Gutte 1971 та асоціаціями Berteroetum incanae Sissingh et Tideman ex Sissingh 1950, Artemisio-Tanacetetum vulgaris Br.-Bl 1931, Dauco-Picridetum hieracioidis Görs 1966 союзом Onopordion acanthii Br.-Bl et al. 1926 із асоціаціями Potentilo-Artemisietum absintii Faliński 1965, Tanaceto-Artemisietum vulgaris Br.-Bl (1931) 1949. Сформована рекреаційним тиском рослинність класу Polygono arenastri-Poëtea annuae Rivas-Martínez 1975 має порядок Polygono arenastri-Poëitalia annuae Tx. in Géhu et al. 1972 corr. Rivas Martínez et al. 1991 союз Saginion procumbentis Tüxen et Ohba in Géhu et al. 1972 асоціацію Poetum annuae Gams 1927. Аналогічний клас Plantagenetea majoris Tx. et Preising ex von Rochow 1951 вміщує порядок Potentillo-Polygonetalia avicularis R. Tx. 1947 союз Plantagini-Prunellion Eliáš 1980: та асоціацію Agrostio tenuis-Poetum annuae Gutte et Hilbig 1975. Відновлювані та похідні ліси належать до класу Robinietea Jurco ex Hadac et Sofron 1980 із порядком Sambucetalia racemosae Oberd. ex Doing 1962, союзом Sambuco-Salicion capreae Tx. et Neum et Oberd. 1957 та асоціацією Salicetum capreae Schreier 1955.

Список використаних джерел:

1. Божинська А.Б., Хом'як І.В. Відновлювана рослинність річки Тетерів в районі міста Радомишль. *Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції* : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених Житомир : ЖДТУ, 2021. С. 88
2. Макарчук Н., Хом'як І.В. Відновлювана рослинність долини річки Жерев в районі села Білорівчичі. *Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції* : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених Житомир : ЖДТУ, 2021. С. 74
3. Продромус рослинності України / Дубина Д.В., та ін. Київ: Наукова думка, 2019. 782 с
4. Хом'як І.В. Особливості антропогенного впливу на природну динаміку екосистем Українського Полісся. *Екологічні науки*. 2018. №1. С. 69-73.
5. Khomiak I., Harbar O., Demchuk N., Kotsiuba I., Onyshchuk I.. Above-ground phytomas dynamics in autogenic succession of an ecosystem. *Forestry ideas*, 2019, Vol. 25, № 1: P. 136–146.